

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในบทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย
สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงาน
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตามตำแหน่งปัจจุบัน ขนาดของโรงเรียน และอัตรากำลังครู
ต่อนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
ปีการศึกษา 2548 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน
(มลิวัลย์ สมศักดิ์ 2548 : 109 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan 1970 : 608-609) ได้กลุ่ม
ตัวอย่างโรงเรียน 113 โรงเรียน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling)
ชนิดเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ตามสัดส่วนขนาดโรงเรียน
ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก 39 โรงเรียน ขนาดกลาง 42 โรงเรียน และขนาดใหญ่
32 โรงเรียน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับฉลาก
รายชื่อโรงเรียนแบบไม่ใส่คืน (With - out Replacement) จำแนกตามขนาดโรงเรียน จากนั้นทำ
การสุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน และ
อัตรากำลังครูต่อนักเรียนตามเกณฑ์ ก.ค. ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 444 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร
สถานศึกษา 113 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอน 331 คน จากประชากรทั้งหมด 2,507 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Question) เกี่ยวกับตำแหน่งปัจจุบัน ขนาดโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานและอัตรากำลังครูต่อนักเรียนในโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อระดับการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะคำถามแบบสากล การให้คะแนนของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ประกอบด้วย คำถาม 78 ข้อ ทั้งหมด 9 งาน และปัญหาการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Question) โดยมี คำตอบให้เลือกตอบได้งานละ 6 ข้อ และเปิดโอกาสให้เขียนตอบปัญหาอื่นๆ ตามความต้องการ ได้อีกงานละ 1 ข้อ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำ ปรับปรุง และแก้ไข จากประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งได้รับการตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไป ทดลองเก็บข้อมูล (Try - out) จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 40 คน โดยเลือกโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยทำการจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน และอัตรากำลังครูต่อนักเรียนตามเกณฑ์ ก.ค. เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน ตอบแบบสอบถามระหว่างวันที่ 2 - 31 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นงานการบริหารงานวิจัยและพัฒนา กับงานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นงานบริหารการเรียนการสอน งานบริหารการประเมินผลการเรียน และงานบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีอัตรากำลังครูต่อนักเรียนแตกต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน งานการบริหารการเรียนการสอน งานการบริหารการประเมินผลการเรียน งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา งานการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ และงานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 งานการบริหารงานวิจัยและพัฒนา และงานบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนได้เสนอปัญหาในการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 สรุปได้ดังนี้

5.1 เอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือไม่เพียงพอ

5.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแต่ละวิชาแต่ละชั้นมีมากเกินไป ทำให้การวัดผลประเมินผลไม่ทันตามเวลาในโครงสร้างหลักสูตร

5.3 ครูไม่เตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5.4 ครูมีจำนวนน้อยต้องสอนหลายวิชาไม่มีเวลาในการวางแผนการสอนร่วมกัน

5.5 ครูสอนไม่ตรงวิชาเอกหรือที่ถนัดและใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นน้อย

5.6 ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผลนักเรียน

5.7 ครูไม่นำผลการวัดผลและประเมินผลมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน

5.8 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่กำหนดให้มีมากขึ้นไป ส่งผลกระทบต่อการสร้าง การปรับปรุง และพัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน

5.9 ผู้บริหารขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.10 สถานศึกษาขาดการวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.11 ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการที่ชัดเจน ทำให้ครูไม่ยอมรับจึงทำให้การนิเทศภายในไม่ประสบผลสำเร็จ

5.12 สถานศึกษาไม่มีการรวบรวมและวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของ สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานวิชาการไว้อย่างเป็นระบบ

5.13 สถานศึกษาขาดนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า

5.14 ผู้บริหารขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามให้นักเรียนมีการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน

5.15 ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานวิชาการ

5.16 สถานศึกษาจัดโครงการทางวิชาการได้เพียงเล็กน้อยเนื่องจากมีงบประมาณ ไม่เพียงพอ

5.17 สถานศึกษาขาดการวางแผนในการบริหารงานระบบข้อมูลและสารสนเทศ

5.18 ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านข้อมูลสารสนเทศโดยตรง

5.19 การพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษายังดำเนินการไม่เป็นระบบและ ไม่ต่อเนื่อง

5.20 ครูสอนหลายวิชาหลายชั้น และรับผิดชอบงานอื่นมากไม่มีเวลาในการจัดทำ ผลงานทางวิชาการ

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. ระดับปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นงานการบริหารงานวิจัยและพัฒนา กับ งานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้ปฏิบัติ

ตามนโยบายและมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยึดงานการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญอันดับหนึ่ง คาดว่าเมื่อสถานศึกษาทุกแห่งได้ดำเนินการงานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอีกประการหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินภายนอก จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอย่างไร แล้วช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผน ช่วยกันปฏิบัติ ช่วยกันตรวจสอบ และช่วยกันปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวยชาติ ธรรมชาติ (2542 : 50) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นงานนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนในงานการบริหารงานวิจัยและพัฒนา และงานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนขาดความเข้าใจเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม ใ้บุคลากร มีการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสอนหลายวิชา หลายชั้น และรับผิดชอบงานอื่นมาก ไม่มีเวลาในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลงานทางวิชาการและขาดการวางแผนการประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ อินทร์ภิรมย์ (2546 : 67-68) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวิจัยและการพัฒนา และงานด้านการประเมินผลงานทางวิชาการคือขาดการวางแผนในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองด้านการวิจัยและการพัฒนา ขาดการวางแผนในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ครูและบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการสำรวจสภาพปัญหาและการจัดเก็บข้อมูลในการวิจัย และสถานศึกษาไม่มีงบประมาณในการจัดอบรม ส่วนปัญหาที่พบในการบริหารด้านการประเมินผลงานทางวิชาการ คือขาดการวางแผนในการประเมินผลงานทางวิชาการในสถานศึกษา ขาดการจัดทำคู่มือในการประเมินผลการดำเนินงาน ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานไม่ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการยกระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ให้สูงขึ้น ถ้าหากว่าหน่วยงานระดับสูงได้ดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงต่อเนื่องและเป็นระบบโดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ก็จะทำให้การพัฒนางานวิชาการทำได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงและประเมินผลเอง จึงน่าจะมีส่วนเข้าข้างตนเอง ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 18) กล่าวว่าคนเรามักเข้าข้างตนเองว่าถูก ว่าดี นอกจากนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาทุกด้าน รวมทั้งการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานต่างๆ ของสถานศึกษาทั้งหมด ส่วนครูผู้ปฏิบัติการสอนมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษามีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงาน รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ธงชัย สันติวงศ์ (2535 : 85) ได้กล่าวว่าตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่ต่างกันเป็นสาเหตุที่

ทำให้การตีความข่าวสารและข้อมูลต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงมีผลทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรพรรณ รูปสง (2535 : 92) ที่พบว่าการปฏิบัติงานการวางแผนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมหมาย หนูเจริญ (2535 : 85) ที่พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพัทลุงตามทัศนะของผู้บริหารและครูอาจารย์โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ททรัพย์มณี (2540 : 103) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาการปฏิบัติการวางแผนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการปฏิบัติการวางแผนบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัยนี้น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินการบริหารงานวิชาการ และให้ครูได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นงานบริหารการเรียนการสอน งานบริหารการประเมินผลการเรียน และงานบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันไม่ได้เป็นตัวชี้้นำในการบริหารงานวิชาการทุกด้านของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 แตกต่างกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรและการบริหารงานวิชาการในสัดส่วนเดียวกัน ดำเนินการ

บริหารภายใต้กรอบและเกณฑ์เดียวกัน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มอบอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับ ควบคุม ดูแลให้สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติในสถานศึกษาในสังกัดให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน โดยพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้ทุกคนเข้าร่วมประชุมสัมมนาในระดับต่างๆ อีกประการหนึ่ง น่าจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พยายามลดความแตกต่างระหว่างโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสมดุลกัน เช่น การจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึง การเกลี้ยอัตรากำลังครูให้ได้สัดส่วนตามเกณฑ์ การส่งเสริม การสร้างขวัญและกำลังใจให้เสมอภาคกันในทุกระดับสถานศึกษา เพื่อให้ครูปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบกับวิทยาการความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการศึกษามีความก้าวหน้าทันสมัยมากยิ่งขึ้น มีสื่อต่างๆ ที่ครูสามารถจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวยชาติ ธรรมชาติ (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานวิชาการในภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรรวรรณ รูปสง (2535 : บทคัดย่อ) ที่พบว่ากรวางแผนบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาตามที่เสนอแนะของครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิตา การขยัน (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนในสังกัดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันพบว่าด้านงานบริหารการเรียนการสอน งานบริหารการประเมินผลการเรียน และงานบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าทั้ง 3 งานได้รับทรัพยากรในการบริหารในการบริหาร เช่น จำนวนครู วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการที่แตกต่างกันเพราะหากทรัพยากรในการบริหารมีพร้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือขนาดกลางก็สามารถบริหารงานทั้ง 3 ด้านได้ดีกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดแคลนทรัพยากรในการบริหารดังกล่าว

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ญพร เหมบุปผา (2533 : 121) ที่พบว่าขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีผลทำให้สภาพการดำเนินงานในโรงเรียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะทรัพยากรในการบริหาร เช่น จำนวนครู อาจารย์ นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ไม่เท่ากัน เนื่องจากมีนักเรียนต่างกัน

ผลการวิจัยนี้ น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยปรับโครงสร้างการบริหารให้มีขั้นตอนการปฏิบัติที่น้อยลง มุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน สร้างสามัคคี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งครู อาจารย์ กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ร่วมงาน แม้ว่าโรงเรียนจะมีขนาดต่างกันก็จะสามารถพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีอัตรากำลังครูต่อนักเรียนแตกต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน งานการบริหารการเรียนการสอน งานการบริหารการประเมินผลการเรียน งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา งานการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ และงานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 งานการบริหารงานวิจัยและพัฒนา และงานบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างถาวร เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดการตื่นตัว ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แต่เนื่องจากสภาพของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้บางสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ต้องพบกับปัญหาการขาดแคลนครูหรือมีครูต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้การปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการดำเนินไปได้ในระดับหนึ่งซึ่งไม่น่าพอใจนัก ส่วนสถานศึกษาที่มีอัตรากำลังครูพอดีหรือเกินเกณฑ์ สามารถพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการไปได้ดีกว่าสถานศึกษาที่ประสบปัญหาอัตรากำลังครูต่ำกว่าเกณฑ์ เพราะภาระงานในสถานศึกษาด้านอื่นๆ ก็มากพออยู่แล้ว จึงทำให้ผู้บริหารที่มีบุคลากรไม่เพียงพอ ให้ความสนใจการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ดังที่ ชะเวง ตั้งไธ้ (2540 :

89) ได้อภิปรายไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีกิจมาก ไม่ค่อยมีเวลาเป็นของตนเอง มีราชการอื่นที่นอกเหนือจากภารกิจหลักซึ่งเป็นงานฝากของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ มอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ จึงมีผลให้การปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีขนาดอัตรากำลังครูต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเพ็ญพร เหมบุปผา (2533 : 121) ที่พบว่าขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีผลทำให้สภาพโรงเรียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะทรัพยากรในการบริหาร เช่น จำนวนครู อาจารย์ นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และอาคารสถานที่ ซึ่งในการจัดสรรทรัพยากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจัดสรรทำให้โรงเรียนต่างๆ ได้รับการสนับสนุนด้านอัตรากำลังครูและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ไม่เท่ากัน เนื่องจากมีนักเรียนต่างกัน

ผลการวิจัยนี้ น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานระดับสูงที่รับผิดชอบโดยตรง สามารถนำผลการวิจัยมาปรับปรุงประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ขาดอัตรากำลังครูต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด โดยส่งเสริมให้มีการอบรม สัมมนา พัฒนาบุคลากร อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง แม้ว่าอัตรากำลังครูจะต่างกันก็จะสามารถพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดีขึ้นในระดับที่เท่าเทียมกันได้

จากการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 งาน ในภาพรวมการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 48-51) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนจะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับการบริหารงานด้านวิชาการ ดังนั้น ในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีหลักการในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ภิญโญ สาร (2526 : 324) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญเป็นลำดับหนึ่งของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรรับผิดชอบกิจกรรมทุกชนิดที่จัดขึ้นในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

ดังที่ได้กล่าวสรุปมาเบื้องต้น บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องเป็นผู้นำทางในการจัด

การศึกษา สร้างภาพพจน์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการให้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของงาน การสร้างความร่วมมือในการทำงาน การสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคี สานักการมีความเป็นห่วงและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ตลอดจนการสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษา ให้เห็นความสำคัญของงานวิชาการ งานวิจัย การศึกษาค้นคว้าเป็นสิ่งสำคัญ ตลอดจนการแสวงหาความรู้ที่มีอยู่อย่างมากมาย เป็นอันสงฆ์ที่จะส่งผลโดยตรงต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เจริญรอยตามสืบไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ดังนี้

1. ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คณะครูและผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ
2. ควรวางแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการนิเทศภายในให้ชัดเจนและดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ควรส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง
5. ควรมีแผนในการส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง
6. ควรดำเนินการส่งเสริมและจัดอบรมให้ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน
7. ควรจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้ครบทุกด้านและนำข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
8. ควรวางแผนในการประเมินการบริหารงานทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
9. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ควรศึกษาและนำผลจากการวิจัย ไปวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ควรเกลี้ยอัตรากำลังครูเพื่อให้ทุกโรงเรียนมีอัตรากำลังครูเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด มีครูเพียงพอ เพื่อส่งผลการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรให้การสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีและพัฒนานวัตกรรมให้มีความรู้ความชำนาญสามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

12. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ควรประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาแนวทางแก้ไข ตลอดจนถึงเทคนิควิธีการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งติดตามผลอยู่เป็นระยะและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านใดด้านหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

2. ควรศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

3. ควรศึกษาปัญหาในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกับการใช้หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4